

Viðmerking til Hanus Andreassen:

Lenin og kollveltingin

Í eini grein hjá Hanusi Andreassen í Sosialinum 23. desember í fjór kunn-ger hann tey stórtíðindi, at kollveltingin í Rússlandi í 1917, ikki var neyðug. Hesa niðurstøðu hefur hann meira og minni fingið hirs-að upp á pláss, eftir at hava lisið eina nýkomna Lenin ævisøgu, skrivað av einum av hesum hópfamleiddum, populeru, angrandi, fyrrverandi stalinistunum, hesaferð undir framleiðslumerkinum Dimitri Volkogonov. Vit fáa at vita, at trupulleikarnir hjá hesum stóra gamla landi kundu verið loystir, ella beindir á rættu leið, um vanlig parlamentarisk viðurskipti vóru sett á stovn í 1917.

Um hetta er galdandi fyri kollveltingar yvirhøvur, kanska frá Parisarakommununi í 1871 og fram yvir, hefur skúvoyararaklið ikki úttalað seg um enn. Og heldur ikki hvørt kollveltingin sum politiskt vápni er meira borðbar eitt nú yvir í Caribia og Suðuramerika, ella kanska í teimum eystaru asiatisku londunum, har vit álikavæl ikki skilja teirra mál og bara partvis teirra mentan. Ella møguga hefur Hanus Andreassen sett fullkomið bann móti kollveltingum yvirhøvur. Tað rokni eg tó ikki við. Minnist meg rætt, anbefallaði hann í eini grein í Dimmalætting vesturheiminum til at leggja upp í kriggið í fyrrverandi Jugoslavia við vápnamegi.

At heimurin somuleiðis lá í kriggi í 1917 og at kriggið eisini hefur við pengar, kapitalismu og imperialismu at gera, ja, eg busti dustið av hesum gomlu, mishandlaðu orðum, sum á sinni flutu passioner að úr penninum hjá Lenin, tað sýnist ikki rættiliga at hava áhuga hjá Hanus Andreassen. Ella man hann vera av teirri áskoðan, at Kerenski, sum hann skír profet, møguga kundi verið eitt bolverk móti imperialismuni, ella hoyrir slíkt orðavall undir nýggja amerikanska hugtakið uncorrectness? Í hvussu er, dugi eg at ímynda mær Kerenski á bonaðu golvunum í Versailles hellunum, har hann millum hinar statsmenninar hevði avgjørt framtíð Tyskland og tíverri eisini nærmastu framtíðina hjá Europa.

Sjálvandi hefur syndarlíga søgan hjá Sovjet eitt neyvt samband við kollveltingina. Hon hefur eisini samband við kriggið. Somuleiðis er hon tengd at gamla zarveldinum og

Jóannes Nielsen, rithøvundur, er ikki samdur við Hanusi Andreassen, rithøvunda, sum í seinasta Sosialinum fyrri júl hugleiddi um eina nýggja bók um Stalin, sum Dimitri Volkogonov hefur skrivað

Keypmannahavn í 1943 av eini terrordeild undir tyska kommunistinum Ernst Wollveber.

At Lenin endaði sum mumia og fylgdi traditiónum frá egyptisku kongunum, kundu Hanus Andreassen og hópfamleiddi Dimitri Volkogonov ikki lasta honum fyrri. Hugnaliga mænið um at Lenin heldur skuldi brúkt síni manndómsar at lurta eftir tónleiki, hóskar seg kanska til stílin hjá skúvoyararaklinum, men ikki til ein kapasitet sum kollveltingarleiðaran Lenin. Í drúgvu samrøðu, sum Regis Debrais hevði við Allende í 1970, undirstríkar Allende stóra árin, sum bókin Imperialism hjá Lenin hevði á suðuramerikanskar sosialistar. At Lenin so heldur ikki er ímyndin av einum meira vinsælum manni vísa m.a. deyðadómarnir, hann undirskrivaði móti fólki, sum av berari neyð stjól korn tey høvdu ári kriggið stóð við.

Politiska niðurstøðan, sum Lenin dró av miseydnadu morðroyndini móti zarinum, ið kostaði beiggja hansara lívið, var at vraka dráp móti einstaklingum sum eina politiskt farandi leið. Út frá hesum loyvi eg mæi at gita, at tá ítalskir kommunistar sum teir fyrstu í 1924 vistu á hvør vandi fasismen var fyrri londini í Europa, høvdu teirra grundgevingar úttan iva fingið eina øðrvísi og klókari viðgerð, sat Lenin við Komintern fundarborðið, og ikki lá deyður í hesum forbannaða mausolenum, sum eftirkomararnir prakkaðu upp á hann.

Men hetta er sjálvandi bara giting, á sama hátt sum Hanus Andreassen fæst við at gita um kvinnurnar í lívinum hjá Lenin. Og framyvir fara fólk at gita víðari um mannin, brodera veldugar og eisini ræðandi søgur um hansara gerðir og eginleikar. Sum søguligan persón ber til at samanbera hann við Robespierre. Bæði brutu myrk, og báðir slóðu fyrri nýggjum politiskum ráki.

Jóanes Nielsen

beiska fátækradøminum í landinum. Og ikki minst er tað orsakað av umstøðunum hjá politisku andstöðuni, og sum Hanus Andreassen viðmerkir, m.a. kostaði yngra bróðurin Lenins høvðið. Skuldi liv vera lagað andstöðuni, kravdi tað eina heilt serliga politiska medferð. Í 1902 ella 3 leggur Lenin fram uppskotið til ein sentralt stýrdan politiskan flokk. Bara partvis kenna limirnir hvønn annan. Sjálvandi hefur flokkurin síni kendu andlit og sínar avisir, men í høvudsheitum er talan um ein andlitsleysan flokk, samstundis sum hann virkar allastaðni. Í fakfeløgum, millum tey intellektuella og í herinum. Politinjónarnir kunnu treingja inn gjøgnum dynnar, men nøvnini, sum teir møguga finna, eru villileiðandi. Bóðini somuleiðis. Flokkurin er ein villiniborg, og onki kort finst yvir allar loynigongdirnar.

Hvat profeturin Kerenski gjørdi tey árin, tá politiska

andstöðan í Rússlandi var undir jörðini, sat í fongslu ella var í útlegd, veit eg ikki. Og eg veit heldur ikki, hvat eg sjálvur hevði gjørt, um eg um tað mundið būði í Sankta Petersburg ella í Moskva. Vónandi hevði eg átt tað dirvið, ið eyðkendi mínar gomlu brøður og systur, og sum tey verið eitt loyniligt navn í flokkinum hjá Lenin.

Í øllum forum er tað ein merkiliga hugtakandi kensla at vera partur av einum veldugum felagsskapi. Tey fyrstu kristnu áttu ta kensluna. Av meira ivasomum slag, men í sama anda, vóru krossriddararnir og loyniliga losjurnar, ið sprettu av teirra myrku greinum, Richard Wright skrivaði um hvussu nekarar yvir í USA heilsaðu hvørjum øðrum á ein hátt, sum bara teir sjálvir skiltu. Og nýggjárstaftan hevði eg eina líknandi uppliving á einum verthúsi á norður Sjaellandi. Staddur millum kátardanir, ið biðuðu eftir tí gylta klokkslagnum, vóru bara

tveir feroingar til staðar. Eg sjálvur, og so barmvörðurin, ein rakteiddur bliður nólsoyingur. At biðja gott nýggjár á feroyskum eitt sovorðið kvöld kendist næstan heilagt.

Men heystið 1917 hevði kommunistaflokkurin í fingið fatur á valinum, og fram til fyrst í 20' unum var meira og minni borgarakrigg í landinum. Í hesum skeiði doyði Lenin. Og eitt annað, sum somuleiðis doyði, var dreymurin um heimskollveltingina. Í Finnlandi blivu einir 20.000 reyðgardistar dripnir. Kollveltingin í Ungarn undir Bela Kun miseydnadist. Og somuleiðis týski uppreisurin. Sosialdemokratarnir, sum í 1912 blivu nasjonalir, tá teir í Ríkisdegnum játtaðu sín stuðul til hernaðardubbing, vóru politiskt settir í skákmát av sínum sviki.

Langfreistaður politikkur, hvat er tað fyrri nakað? Tað er sovorðið, man billar fólk inn. Tað er eitt spökili, ið loypir yll í blóðið á søgu-granskarum og á gløgnum

politikarum. Eg trúgvi ikki at tað er nógv meira. Idéin um heimskollveltingina hevði sítt upphav úr reimingunum í Europa í 1848. 70 ár seinni lá idéin sum ein særdur hvalur strandaður uppi á meginlandinum. At fremja sosialismu í einum landi er ein turrislig avleiðing av heimskollveltingini, sum miseydnadist.

Idéin um sentrala politiska leiðslu var altavgerandi í andstöðuskeiðnum. Mer at pumpa ta skipanina upp, til at vera sjálva syntensuna av øllum statskunsti, tá luktar tað sum Hamlet sáli tók til. At týskir javnaðarmenn vóru meira demokratiskt sinnaðir enn aðrir sosialistar, eg fái ilt, tá fólk vartar upp við slíkum mæni. Teir vóru fortreytin fyrri úrslitariku niðurberjingini av týsku kollveltingini, teir vóru í parti við heryvirmanninum, sum í 1919 myrði Rosu Luxemburg og Karl Liebknecht. Eg kann leggja afturat, at hesin góði heryvirmaður bleiv dripin í